

Savenko I. V. Development of preparation of future teachers of design and technologies is in higher educational establishments of Great Britain.

The article discusses the features of the modern trends of teacher training design and technology in the UK in the context of European integration processes, as well as defined cycles of teacher education, characterize the structure of educational institutions that train teachers of design and technology.

Keywords: design, integration, competence, arts, education, teacher education, professional knowledge, teacher training, technology.

УДК 687.02 (07)

Савка Л. В.

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ СПЕЦІАЛЬНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ТА МАКЕТУВАННЯ ФОРМИ ОДЯГУ

У статті систематизовано завдання із створення нових форм одягу при вивченні курсу “Спеціальне моделювання та макетування форми”. Зокрема, завдання розділено на групи: наколювання цілого відрізу тканини, створення об’ємних моделей складного крою від заготовки (лекала), формування складних драпірувань фантазійної форми, створення моделей одягу з тканин з геометричним рисунком (клітинка, смужка), моделювання одягу за принципом трансформації “плоского” листа з використанням макетного методу, створення форми від образного творчого джерела.

Робота над завданнями методом макетування – універсальний спосіб творчого пошуку. У процесі роботи на манекені суттєво розширюються межі творчої свідомості, народжуються нетрадиційні рішення та неочікувані ідеї, що сприяє розвитку креативного мислення студентів.

Ключові слова: форма одягу, макетування форми, моделювання одягу, наколювання, креативність.

При викладанні курсу “Конструювання і моделювання одягу” ми зіткнулись з проблемою відсутності методичної літератури з питань макетування форми одягу та вирішення її в педагогічній практиці.

Основою макетування деталей одягу є творчий пошук об’ємної форми на манекені або фігурі людини. Суть методу полягає в тому, що модель (або окремі деталі моделі) формують безпосередньо з макетної або конкретної тканини на манекені за допомогою шпильок. Такий метод дозволяє наочно побачити, як відбувається процес створення форми одягу на формі фігури, як з плоского відрізу тканини створюється об’ємна форма макету виробу, а з об’ємної форми отримуємо плоску деталь викрійки.

Актуальність методу макетування визначається рядом переваг:

- це єдиний спосіб створення складних фантазійних виробів;
- дозволяє отримати лекала деталей без розрахунків і графічних побудов;
- розвиває відчуття тканини, дозволяє відчувати пластичність і структуру тканини, повною мірою використовувати її властивості (драпірувальність, пружність, формостійкість);
- дозволяє враховувати при створенні композиції виробу особливості структури тканини, її рисунку (клітинка, смужка, спрямований рисунок тощо);
- розвиває вміння проводити примірки, дозволяє знаходити найцікавіші пропорції, розміщення конструктивних рішень деталей на фігурі;
- дозволяє успішно працювати з асиметричними моделями і нестандартними фігурами;
- є універсальним методом творчого пошуку в галузі моделювання одягу методом створення нових форм і фактур, оригінального покрою.

На сьогоднішній день такі знання передаються “з рук в руки” на семінарських заняттях, курсах і тільки поверхнево розглядаються у спеціалізованих навчальних закладах. Не розроблено жодних методичних рекомендацій з курсу “Конструювання та моделювання

одягу методом наколювання” для всіх типів навчальних закладів.

Сьогодні можна зустріти лише окремі публікації у журналі “Ательє”, у яких показано послідовність отримання деталей певних (конкретних) моделей одягу методом наколювання (за авторством художника-модельєра Марини Кочедикової [1-3]).

Нами у 2013 році видано навчальний посібник, який є складовою навчально-методичного комплексу для навчання студентів напряму підготовки 6.010104 “Професійна освіта” та 7.01010401 “Професійна освіта” за профілем “Технологія виробів легкої промисловості” [4]. У даному посібнику систематизовано матеріали семінару “Муляжування жіночого одягу”, організованого видавництвом журналу “Ательє” в Україні.

У посібнику розглянуто наступні питання: **розмітка манекена, наколювання спідниць:** (наколювання базової основи прямої спідниці, наколювання прямої спідниці на кокетці, наколювання спідниці на кокетці з конічним розширенням, наколювання спідниці з римськими складками, спідниці-тюльпан (бочечка), прямої спідниці з драпіровкою вище лінії стегон, індонезійської спідниці “Саронг” із запахом та драпіровкою, спідниці із перехресними складками, спідниці із каскадом широких складок на задньому полотнищі; **наколювання плечових виробів:** наколювання базової основи ліфа, наколювання ліфа з одним швом ззаду, драпірування ліфа “Метелик”, переведення нагрудної виточки у різні лінії крою, плаття-петля (драпірування “твіст”), плаття прилягаючого силуету, відрізне під грудьми, драпірування “Римські складки”, драпірування “Косичка”, “Складна косичка” (“Колосок”), “Коса смужка”, наколювання корсета; **наколювання додаткових деталей.** Посібник містить методичні матеріали для виготовлення макетів конструкцій швейних виробів та деталей швейних виробів складних форм. Наведено приклади виготовлення макетів поясних і плечових виробів складних форм. Посібник ілюстрований.

Після засвоєння базових прийомів макетування студентам пропонується виконати ряд творчих завдань з пошуку нових форм одягу на манекені.

У цій статті систематизовано завдання із створення нових форм одягу при вивченні курсу “Спеціальне моделювання та макетування форми”.

Предметом дисципліни “Спеціальне моделювання та макетування форми” є знання про закони побудови простих та складних образних композиційних структур для створення стилізованих площинних декоративних та замкнених об’ємно-просторових композицій костюма методом наколювання [5].

Метою предмету є розкриття сутності всіх закономірностей побудови площинних та об’ємно-просторових композицій методом наколювання, оволодіння практичними навичками з організації гармонійних сполучень різноманітних елементів та об’єднання їх в цілісні композиції; сприяння розвитку мислення. Макетування дозволяє розвивати просторове мислення. Створюючи макет моделі, студент осягає її форму не тільки в процесі образного уявлення або створення ескізу, але і розуміння її доцільності для природного формотворення. Часто саме пластика тканини підказує автору оригінальне вирішення нової форми, стаючи основним творчим імпульсом при моделюванні одягу. Тканини з різними пластичними властивостями при наколюванні поведуть себе по-різному, створюючи різноманітні форми поверхні. Пошук оригінальної форми майбутньої моделі одягу може проходити як за ескізом, так і виходячи з тканини, що сподобалася. Часто творча робота з різноманітними тканинами приводить до створення складних фантазійних моделей класу від-кутюр. Використовуючи різноманітні прийоми роботи з тканиною (закладання тканини в складки, скручування, проникання, зав’язування у вузли, переплетення, закручування у джгут чи валик тощо), можна отримати велику кількість варіантів оригінальної фактурної поверхні.

У курсі передбачено роботу над варіантами моделей з характерною фактурою, отриманих з тканин з різними пластичними властивостями: м’які петельні складки, паралельні складки із вільно випущеним об’ємом тканини, комбінування різних складок, вузли, джгути, буфи, дугоподібні складки, хаотична фіксація тканини, закручування тканини у квітку. Словесна назва перелічених фактур дає розуміння, що потрібно робити з тканиною для отримання певної фактури [6].

Для розвитку креативного мислення студентів завдання із створення нових форм одягу при вивченні курсу поділено на кілька груп.

1. *Наколювання цілого відрізу тканини.* Якщо наколювання проводять за ескізом, виконання наколювання цілого куска передбачає підбір тканин і матеріалів, які за своїми пластичними властивостями підходять для створення задуманої форми. Якщо первинна тканина, то, навпаки, наступним етапом буде пошук можливої форми, виходячи з пластичних властивостей вибраної конкретної тканини. Але головним досягненням в роботі вважається успішна реалізація проекту, виконання моделі одягу у матеріалі. Тому на кінцевому етапі створення форми з цілого відрізу тканини необхідно проаналізувати ситуацію на манекені і визначити, чим і як буде замінена кожна шпилька. При цьому розглядаються будь-які можливі способи і технологічні прийоми досягнення мети: конструктивне вирішення форми з виходом на лекала або застосування ручних робіт.

Найчастіше отримати різні оригінальні фактурні поверхні вдається шляхом фіксування тканини ювелірними ручними стібками, фіксуванням шарів тканини елементами оздоблювальної фурнітури або верхнього шару тканини до внутрішнього самостійного виробу чи каркасу або внутрішньої деталі.

2. *Створення об'ємних моделей складного крою від лекала.* Створювати об'ємні моделі оригінального крою можна від заготовок, отриманих методом конічного або паралельно-конічного розсування лекал основних деталей (пілочка, спинка, вшивний рукав).

Перевага такої заготовки полягає в тому, що ми позбуваємося зайвої тканини по зовнішньому контуру і отримуємо додатковий об'єм всередині. Далі фіксуємо заготовку на манекені по конструктивних лініях: плечові, бокові зрізи, лінія пройми, горловини тощо. Довільно закладаючи додаткову внутрішню тканину, заколюючи її шпильками у відповідному положенні, можна отримати велику кількість оригінальних об'ємних моделей. Трансформація будь-якої подібної заготовки може привести до створення як моделей з оригінальною фактурною поверхнею (ручна робота), так і моделей з оригінальним конструктивним рішенням (розробка лекал).

3. *Формування складних драпіровок фантазійної форми.* Конструктивна драпіровка з виходом на лекала може бути отримана при дотриманні наступних умов наколювання:

– формотворення драпіровки забезпечується за рахунок складок, защипів, зборок тощо, розміщених винятково по контуру деталі;

– зовнішній вигляд, характер і інтенсивність драпіровки залежать від величини (глибини) формотворних защипів, складок і напряму їх закладання.

4. *Створення оригінальних моделей одягу з тканин з геометричним рисунком (клітинка, смужка).* Переваги муляжного методу при створенні моделей з тканини у клітинку чи смужку полягає в тому що, наколюючи тканину на манекен, ми бачимо як поводить себе конкретна тканина і як змінюється рисунок при створенні тої чи іншої форми. Відповідно можна наочно керувати ситуацією і добиватися гарного перелому рисунка.

Основне завдання творчого пошуку – оригінальна трансформація рисунку. Ритм клітинок чи смужок, їх комбінування під різними кутами можуть стати основою композиції всього виробу. Процес творчого пошуку проводиться з використанням різних технічних прийомів: пошуку оптимального розміщення конструктивних ліній і ліній членування; використання різних варіантів розміщення рисунку відносно вертикалей фігури: поздовжне, поперечне, діагональне; зміна фактури поверхні: закладання тканини у паралельні складки, буфи, зміщення шарів тканини, орігамі, закручування тканини.

5. *Моделювання одягу за принципом трансформації “плоского” листа з використанням методу макетування.* Спосіб створення моделей одягу за принципом моделювання з “плоского” листа можна вважати різновидом методу макетування. Його суть полягає в тому, що модель формується з макетної чи конкретної тканини за допомогою шпильок первинної плоскої заготовки довільної форми і конфігурації. На первинній заготовці повинен бути хоча б один розріз. Заготовки можуть відрізнятися між собою за розмірами листа, конфігурацією, формою, кількістю розрізів, конфігурацією розрізів. Використовуючи одну і ту ж заготовку, можна отримати велику кількість варіантів її трансформації у модель. Послідовність дій

наступна: заготовку фіксують на плечовому або талевому поясі фігури. Потім по-різному загортають частини заготовки довкола фігури, перегинають, закладають складки, защипи тощо, при цьому тканину фіксують у потрібному положенні шпильками. В процесі пошуку оригінальної форми можна виконувати додаткові розрізи, відсікати від первинної заготовки зайве, або навпаки, нарощувати додаткову тканину. Також можна використовувати комбінацію двох і більше заготовок.

При створенні форми від плоского листа дуже часто видимим стає виворітній бік тканини. Очевидно, що тут вирашним є використання двосторонніх тканин, у яких лицевий і виворітній боки є робочими, але відрізняються за кольором чи фактурою. Із заготовок з спіральними розрізами отримують моделі з ефектними воланами.

Гвинтовий крій – різновид плоского крою. Характерною особливістю гвинтового крою є те, що первинну заготовку вирізають у формі стрічки. Формотворення відбувається шляхом огортання цією стрічкою фігури манекена. При цьому необхідно кожен наступний зріз з'єднувати з попереднім, що забезпечує конструктивне вирішення форми. Таким способом моделювання отримують так звані перехідні деталі: наприклад, спинку, цінокроєну з кокеткою переду; переднє полотнище спідниці, цільнокроєне з боковою частиною заднього полотнища спідниці тощо. У таких моделях часто відсутні традиційні конструктивні ділянки – плечові або бічні шви.

Необхідно зазначити, що для такого типу моделювання доцільно використовувати жорсткі формостійкі тканини і матеріали. Творчий пошук зручно проводити на манекенах у масштабі 1:3.

б. Створення форми від образного творчого джерела. Метод макетування – це метод авторських винаходів, універсальний спосіб творчого пошуку. Як було зазначено вище, процес творчого пошуку може починатися від ескізу, конкретної тканини, плоскої заготовки. Джерелом творчості для створення чогось нового може стати будь-який предмет з нашого оточення.

Створення форми від образного творчого джерела (природа, архітектура, предмет зовнішнього середовища тощо) може відбуватися за умовною схемою: образна ідея – пошук форми наколюванням з цілого відрізу тканини – вибір конкретних тканин і матеріалів – вихід на первинний ескіз – макетування – отримання лекал з макетної тканини – розкрій з основних тканин і матеріалів – виконання в матеріалі.

Задум образу виникає від творчого джерела (екзотична квітка, перо птаха, елемент посуду, архітектурна споруда тощо), яке приваблює автора формою, кольоровими сполученнями, що визначає формотворення майбутньої моделі або її призначення. Далі відбувається пошук форми на манекені. Наколювання цілого відрізу тканини дозволяє знайти саме те положення, яке точно виявить форму, пластику і образне сприйняття майбутньої моделі. На цьому етапі здійснюється вибір тканин і матеріалів, які за своїми пластичними властивостями (драпірувальність, жорсткість, пружність тощо) підходять для створення задуманої форми. Візуальне сприйняття процесу сприяє вибору кольору і кольорових поєднань. На цьому ж етапі визначається асортимент майбутньої моделі, комплектність, конструкція, кількість деталей (рукави, комір тощо). Цей етап закінчується створенням первинного ескізу.

Первинний ескіз – основа макетування. Мета макетування – доведення деталей моделі до бажаної форми, об'єму, розмірів, пропорційних співвідношень. Макетування проводять у вище наведеній послідовності з використанням макетної тканини, яка за властивостями відповідає конкретно вибраній тканині. Підсумком процесу макетування є готовий виріб, наколений на манекен, певного конструктивного і технологічного рішення, де шви замінені шпильками. Далі оформляються контури готових лекал на макетній тканині без попередніх розрахунків і креслень. За отриманими лекалами розкрояють і виготовляють модель у матеріалі з конкретних підібраних тканин.

Висновки. Робота над завданнями методом макетування – універсальний спосіб творчого пошуку. У процесі роботи на манекені суттєво розширюються межі творчої свідомості, народжуються нетрадиційні рішення та неочікувані ідеї, що сприяє розвитку

креативного мислення студентів.

Володіння технікою наколювання, використання методу макетування для творчого пошуку нових оригінальних форм надає необмежені можливості для реалізації будь-яких авторських ідей.

Використана література:

1. Кочедыкова М. Жакет Chanel / Марина Кочедыкова // Ателье. – 2014. – № 3. – С. 45-51.
2. Кочедыкова М. Нарядное платье от Dior / Марина Кочедыкова // Ателье. – 2013. – № 2. – С. 50-55.
3. Кочедыкова М. Платье Altuzarra / Марина Кочедыкова // Ателье. – 2014. – № 5. – С. 55-58.
4. Савка Л. В. Створення форми одягу методом наколювання: матеріали для самостійної роботи: навчальний посібник / Леся Савка. – Дрогобич: Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2013. – 62 с.
5. Програма “Спеціальне моделювання та макетування форми” для підготовки фахівців ОКР “Бакалавр” галузі знань 0101 Педагогічна освіта” за профілем “Конструювання, моделювання та технологія швейних виробів”, 2013.
6. Куваева О. Ю. Творческий поиск новой формы / Ольга Куваева. – Екатеринбург, 2013. – 56 с.

References:

1. Kochedykova M. Zhaket Chanel / Marina Kochedykova // Atele. – 2014. – № 3. – S. 45-51.
2. Kochedykova M. Naryadnoe plate ot Dior / Marina Kochedykova // Atele. – 2013. – № 2. – S. 50-55.
3. Kochedykova M. Plate Altuzarra / Marina Kochedykova // Atele. – 2014. – № 5. – S. 55-58.
4. Savka L. V. Stvorennia formy odiahu metodom nakoliuvannia: materialy dlia samostiinoi roboty: navchalnyi posibnyk / Lesia Savka. – Drohobych: Vydavnychiy viddil Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka, 2013. – 62 s.
5. Prohrama “Spetsialne modeliuvannia ta maketuvannia formy” dlia pidhotovky fakhivtsiv OKR “Bakalavr” haluzi znan 0101 Pedahohichna osvita” za profilem “Konstruiuvannia, modeliuvannia ta tekhnolohiia shveinykh vyrobiv”, 2013.
6. Kuvaeva O. Yu. Tvorcheskyy poisk novoy formy / Olga Kuvaeva. – Yekaterinburg, 2013. – 56 s.

Савка Л. В. Систематизация задач для развития креативности студентов на занятиях специального моделирования и макетирования формы.

В статье систематизированы задания по созданию новых форм одежды при изучении курса “Специальное моделирование и макетирование формы”. В частности, задания разделены на группы: накальвание целого куска ткани, создание объемных моделей сложного кроя от заготовки (лекала), формирование сложных драпировок фантазийной формы, создание моделей одежды из тканей с геометрическим рисунком (клетка, полоска), моделирование одежды по принципу трансформации “плоского” листа с использованием макетного метода, создание формы от образного творческого источника.

Работа над задачами методом макетирования – универсальный способ творческого поиска. В процессе работы на манекене существенно расширяются границы творческого сознания, рождаются нестандартные решения и неожиданные идеи, что способствует развитию креативного мышления студентов.

Ключевые слова: форма одежды, макетирование формы, моделирование одежды, накальвание, креативность.

Savka L. V. Systematization of Tasks for Promoting Students Creativity in the Special Modelling and Form Prototyping Classes

In the article, the tasks of creating new models of clothing in the study course “Special modelling and form Prototyping” are discussed and systematized. The tasks are divided into the following groups: pinning of the whole fabric piece, creating of the three-dimensional model with complex cut from the rough workpiece (mould), forming the complex draperies of imaginary shape, creating the new models of clothing from the fabric with geometrical patterns (checkered, striped), modelling of clothe according to the principle of “flat” shape transformation with the usage of the prototyping method.

The work on the assignments with the help of prototyping is a universal method of creative exploration. Using mannequin in the tasks on clothe modelling and prototyping significantly expands the boundaries of critical thinking, helps to come up with innovative solutions and unexpected ideas, promotes the creative thinking in students.

Keywords: form of clothing, form prototyping, modeling of clothes, pinning, creativity.